

1. ΟΙ ΧΑΜΗΛΕΣ ΑΜΟΙΒΕΣ ΒΛΑΠΤΟΥΝ ΣΟΒΑΡΑ ΤΗ ΧΩΡΑ

Μέσο: . . . . . ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Ημ. Έκδοσης: . . . 30/11/2025 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 30/11/2025

Σελίδα: 37

Innews AE - Αποδελτίωση Τύπου - <http://www.innews.gr>

Οι χαμηλές αμοιβές βλάπτουν σοβαρά τη χώρα

Του ΜΑΝΟΥ ΜΑΤΣΑΓΓΑΝΗ

Σύμφωνα με μια διαδεδομένη πεποίθηση, οι εργασιακές σχέσεις είναι «παιγνιο μηδενικού αθροίσματος»: για να κερδίσει κάτι η μια πλευρά, πρέπει αναγκαστικά να το χάσει η άλλη. Αυτό πιστεύουν οι περισσότεροι αριστεροί και όλοι οι νεοφιλελεύθεροι.

Η ιστορία και η γεωγραφία δείχνουν πόσο λάθος κάνουν. Οποτε επικράτησαν συγκρουσιακές εργασιακές σχέσεις, όπως π.χ. στην Ιταλία ή στη Βρετανία της δεκαετίας του '70, θύματα θρήνησαν και οι δύο πλευρές: λουκέτα και στρατιές ανέργων. Αντίθετα, εκεί όπου συνδικάτα και εργοδοτικές οργανώσεις βρήκαν τρόπους δημιουργικής διαχείρισης των αντιθέσεων, βγήκαν όλοι κερδισμένοι.

Ενίοτε, στις λύσεις θετικού αθροίσματος πρωτοστατούν τα ίδια τα συνδικάτα. Στην Ολλανδία της δεκαετίας του '90, η συμφωνία για ίσα εργασιακά και ασφαλιστικά δικαιώματα σε θέσεις εργασίας part-time οδήγησε σε αλματώδη άνοδο της γυναικείας απασχόλησης και βελτίωση των οικογενειακών εισοδημάτων. Στη Δανία, άλλη συμφωνία την ίδια εποχή επέτρεψε μείωση της ανεργίας με απελευθέρωση των απολύσεων, μέσω της δέσμευσης των επιχειρήσεων και της κυβέρνησης για ουσιαστική επανακατάρτιση και

ικανοποιητική στήριξη του εισοδήματος των ανέργων.

Στην προμνημονιακή Ελλάδα, τα συνδικάτα κατάφεραν να γίνουν αντιπαθή στην κοινή γνώμη, αδιαφορώντας για την ταλαιπωρία των πολιτών ή για τις αντοχές της οικονομίας. Ισχυρά στις ΔΕΚΟ και στις τράπεζες (οι περισσότερες κρατικές και αυτές, μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του '90), αλλά απόντα από τις επιχειρήσεις όπου εργάζονταν οι περισσότεροι Έλληνες, η πολιτική τους αναπαρήγαγε τις διαιρέσεις της αγοράς εργασίας μεταξύ υπερπροστατευμένων και απροστάτευτων εργαζομένων.

Η συνέχεια είναι γνωστή. Το 2011, το περίφημο «πόρισμα Ρακιντζή» αποκάλυψε πώς λειτουργούσε η ΓΕΝΟΠ-ΔΕΗ, προπύργιο της συντεχνιακής μαχτικότητας εις βάρος του κοινωνικού συνόλου, με την ανοχή φυσικά των διοικήσεων της επιχείρησης. Και το 2012, η παντελής απουσία οποιασδήποτε εγχώριας στρατηγικής για έξοδο από την κρίση οδήγησε στην εύκολη επιβολή της «εσωτερικής υποτίμησης», που στόχευε ανοικτά στην πτώση των μισθών για τη συγκράτηση της ανεργίας: μείωση των κατώτατων μισθών, αποδυνάμωση των συλλογικών διαπραγματεύσεων, απορρύθμιση της αγοράς εργασίας.

Ο στόχος επετεύχθη. Το πο-

σοστό κάλυψης των μισθών του ιδιωτικού τομέα από συλλογικές συμβάσεις έπεσε από 85% το 2011 σε 13% το 2016 (στοιχεία ΟΟΣΑ). Το ποσοστό ανεργίας (8,2% τον Σεπτέμβριο 2025) έχει πέσει σε επίπεδα προ κρίσης (8,1% τον Σεπτέμβριο 2008), αν και σταθερά πάνω από τον μέσο όρο της Ε.Ε. (6,0% τον Σεπτέμβριο 2025). Με τι τίμημα όμως: η αγοραστική αξία των μισθών το 2024 ήταν 20% χαμηλότερη από ό,τι το 2009. Και όπως έδειξε πρόσφατη ανακοίνωση της Eurostat, τα τελευταία είκοσι χρόνια τα οικογενειακά εισοδήματα στην Ε.Ε. αυξήθηκαν κατά 22%, ενώ στην Ελλάδα μειώθηκαν κατά 5%.

Η κυβερνητική αλλαγή του 2019 απελευθέρωσε τα «ζωάδη ένστικτα» της αγοράς και έφερε ταχείς ρυθμούς ανάπτυξης. Όμως, η ανάπτυξη παρέμεινε «φτηνή», με όχημα μια ομορτυνιστική επιχειρηματικότητα στενών οριζώντων και χαμηλών μισθών. Η παρατεταμένη δυσπραγία πολλών οικογενειών, και των περισσότερων νέων, παράγει κοινωνική δυσαρέσκεια, η οποία με τη σειρά της συνεπάγεται πολιτικό κόστος. Η συστηματική αύξηση των κατώτατων μισθών από το 2019 ήταν μια πρώτη απόπειρα αντιμετώπισης του προβλήματος, όμως ήταν μερική (καθώς συμπίεσε την κλι-

μακα αμοιβών) και αντιφατική (καθώς συνέπεσε με νομοθετικές πρωτοβουλίες ικανοποίησης εργοδοτικών αιτημάτων που είχαν το αντίθετο αποτέλεσμα).

Η «κοινωνική συμφωνία» (της κυβέρνησης με τους κοινωνικούς εταίρους) για την ενίσχυση των συλλογικών συμβάσεων εργασίας, που ανακοινώθηκε την περασμένη εβδομάδα, είναι μια νέα απόπειρα. Οπωσδήποτε, αφορμή ήταν η κοινοτική οδηγία περί «επαρκών κατώτατων μισθών» του 2022, η οποία επικυρώθηκε στις 11 Νοεμβρίου 2025 από το Δικαστήριο της Ε.Ε. Όμως η κυβέρνηση προχώρησε πέρα από τις ελάχιστες απαιτήσεις ενσωμάτωσης της οδηγίας στο εθνικό δίκαιο, αποκαθιστώντας μέρος της θεσμικής επιρροής που τα συνδικάτα –και ειδικά η ΓΣΕΕ– είχαν απολέσει με τους μνημονιακούς νόμους.

Μένει να φανεί αν οι κοινωνικοί εταίροι θα αξιοποιήσουν τα διευρυμένα περιθώρια χειρισμών, συμβάλλοντας σε μια υγιέστερη οικονομία με καλύτερες θέσεις εργασίας και ικανοποιητικότερες αμοιβές.

Ο κ. Μάνος Μασαγγάνης είναι καθηγητής Δημόσιας Οικονομικής στο Πολυτεχνείο του Μιλάνου και επικεφαλής του Προγράμματος Ελληνικής και Ευρωπαϊκής Οικονομίας του [ΕΛΙΑΜΕΠ](#).